

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet – En strategi för hållbar utveckling av det europeiska vattenbruket"

(KOM(2002) 511 slutlig)

(2003/C 208/21)

Den 22 oktober 2002 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovanstående meddelande.

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 april 2003. Föredragande var Luísa Santiago.

Vid sin 399:e plenarsession den 14 och 15 maj 2003 (sammanträdet den 15 maj) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande.

1. Inledning

1.1. I det aktuella dokumentet, som kommissionen lagt fram för rådet, föreslås "en strategi för en hållbar utveckling av det europeiska vattenbruket" med följande målsättningar:

— Att trygga arbetstillfällena, särskilt i de områden som är beroende av fisket.

— Att garantera att produkterna är hälsosamma och säkra samt att kvantiteterna täcker marknadsbehovet.

— Att främja en miljövänlig utveckling av denna näringssektor.

1.2. För att uppnå dessa mål föreslår kommissionen ett antal olika åtgärder:

1.2.1. Att främja forskning om nya arter och alternativa proteinkällor för fiskfoder i syfte att öka produktionen. Att främja ett ekologiskt och miljövänligt vattenbruk som regleras genom särskilda gemenskapsregler och EU-normer.

1.2.2. Offentligt stöd till vattenbruk inriktat bl.a. på att främja modernisering av befintliga anläggningar.

1.2.3. Miljöskydd genom nya metoder som kan mildra effekterna av restsubstanser från intensivt vattenbruk, till exempel utrustning för avfallshantering. Försiktighet vid införande av arter som inte är inhemska samt undersöka möjligheterna att skapa särskilda regler för transgen fisk.

1.2.4. Garantera produktsäkerhet och djurskydd samtidigt som konsumenternas hälsoskydd garanteras, bland annat genom tillämpning av bestämmelserna om gränsvärden för

dioxiner i livsmedel, genom kontroll av antibiotikaanvändning och genom utvärdering av riskerna med skadlig algblooming.

— Djurens välbefinnande i fångenskap är en angelägen och aktuell samhällsfråga. Ständiga kommittén för Europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur (Europarådet) håller för närvarande på att utarbeta en rekommendation om odlad fisk och Europeiska kommissionen deltar i detta arbete.

1.2.5. Att skapa varaktiga arbetstillfällena, särskilt i de områden som är beroende av fisket. Målet är att öka sysselsättningen inom vattenbruket med mellan 8 000 och 10 000 arbetstillfällena samt öka tillväxten i unionens vattenbruksproduktion med 4 % per år genom att öppna nya marknader, integrera produktion och försäljning samt stimulera efterfrågan på kvalitetsprodukter.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Genom att för första gången utarbeta ett dokument om "En strategi för hållbar utveckling av det europeiska vattenbruket" uppmärksammar kommissionen vattenbrukets ökande betydelse inom den gemensamma fiskeripolitiken. Detta lovvärda initiativ har stor betydelse för sektorn, som tidigare vid åtskilliga tillfällen försökt få uppmärksamheten riktad på några av dess problem. Det är följaktligen på sin plats att hänvisa till slutsatserna från de regionala möten som kommissionen anordnade 1998/1999⁽¹⁾ om den gemensamma fiskeripolitiken efter år 2002. De medlemsstater som berörs förde där fram följande synpunkter:

⁽¹⁾ KOM(2000) 14 slutlig, 24.1.2000.

- De menade att vattenbrukssektorn behandlas styvmoderligt inom den gemensamma fiskeripolitiken.
- De klagade återigen över att inte erhålla tillräckligt stöd från kommissionen.
- De anmodade kommissionen att ge vattenbrukssektorn samma förutsättningar som fiskerisektorn.
- Man varnade för problemet i samband med utvidgningen med billigare vattenbruksprodukter som har framställts med dels lägre miljö- och kvalitetskrav, dels lägre hälsokrav, bland annat när det gäller rests substanser av läkemedel.

2.2. Det dokument som kommissionens nu lagt fram förtjänar vårt stöd och uppväger till viss del dessa brister.

2.3. Sektionen instämmer i att vattenbruk utgör ett betydelsefullt komplement till de traditionella formerna av försörjning med fiskeriprodukter. Dessutom bidrar vattenbruksnäringen till att rätta till den ihållande obalansen mellan gemenskapens import och export av fisk.

2.3.1. Vi vill framhålla denna närings betydelse för att skapa alternativa inkomstmöjligheter för kustbefolkningen och dess bidrag till en hälsosam och väl balanserad kosthållning.

2.3.2. Det är viktigt att utvecklingen av fiskodlingen sker på ett balanserat sätt utan att miljön skadas, och utan att man äventyrar slutproduktens kvalitet och säkerhet.

2.4. Vi anser dock att kommissionen uttrycker sig väl optimistiskt om framtiden när man hävdar att "inom de närmaste tio åren måste vattenbruket stabiliseras som näring för att garantera säker sysselsättning på lång sikt och utveckling på landsbygden och i kustområden, som ett alternativ till fiskeindustrin, både när det gäller produkter och sysselsättning" (1).

2.5. Kommittén välkomnade rådets slutsatser om en strategi för hållbar utveckling av gemenskapens vattenbruk (2), i synnerhet erkännandet av behovet att säkerställa ekonomisk lönsamhet och konkurrenskraft inom vattenbrukssektorn, som även fortsättningsvis skall vara en marknadsstyrd verksamhet, och näringslivets viktiga roll i detta sammanhang. Kommittén

välkomnar också rådets observation att vissa former av särskilt miljövänligt vattenbruk, t.ex. vissa typer av extensiv fiskodling, bör gynnas, exempelvis genom särskild märkning. Forskning och utveckling när det gäller miljövänliga produktionstekniker bör också uppmuntras, till exempel genom stöd som delvis kan finansieras av FFU.

2.6. EESK noterar också Regionkommitténs yttrande om vattenbruk (3).

3. Särskilda kommentarer

3.1. Produktsäkerhet – EESK ser positivt på målsättningen att informera konsumenterna om kvaliteten på dessa produkter och om de bestämmelser för produktion, livsmedelssäkerhet och spårbarhet som gäller, så att konsumenterna kan bilda sig en objektiv uppfattning om denna än så länge mycket dåligt kända sektor.

3.1.1. Den särskilda lagstiftning som reglerar vattenbruksprodukter, i synnerhet i fråga om förhållandena vid produktion och förpackning, garanterar dessa produkters säkerhet.

3.1.2. Kommittén delar kommissionens åsikter i fråga om kvaliteten på produkter från extensiva odlingar och behovet av lämplig märkning för att gynna sådana produkter på marknaden, men bristen på definitioner av intensiv respektive extensiv odling kan leda till osäkerhet bland konsumenterna när det gäller produkternas ursprung och märkning.

3.1.3. Transgena fiskarter måste användas med stor försiktighet. Risken att den biologiska mångfalden skulle påverkas negativt är en fara som inte kan underskattas, varför kommittén anmodar såväl forskare som politiska beslutsfattare, producenter och konsumenter att uppmärksamma detta problem.

3.1.4. Fisk som importeras från tredje land måste kontrolleras noggrant med avseende på kvaliteten, varvid all information om eventuella läkemedel som använts i produktionen måste uppges. De analysmetoder som används i medlemsstaterna vid dessa kontroller bör också harmoniseras.

(1) KOM(2002) 511 slutlig.

(2) 2481:a sammanträdet inom rådet (jordbruk och fiskeri) – Bryssel, 27 och 28 januari 2003 – Pressmeddelande: 13 nr: 5433/03, s. 11–12.

(3) CdR 20/2003, DEVE/014.

3.1.5. Det behövs också en tydlig definition av vad som är ekologiskt vattenbruk, i likhet med redan etablerade definitioner avseende andra produktionssektorer. Denna typ av vattenbruk tillämpas framför allt i små, familjeägda odlingar, oftast i mindre gynnade områden. För att kompensera den mindre produktionen och de högre produktionskostnaderna måste sådana odlingar kunna erbjuda en särskild kvalitetsprodukt, som kan säljas till högre pris på nischmarknader.

3.2. Miljö och landsbygdsutveckling – Konkurrens om utrymmet i kustområdena, som redan är överbelastade av andra verksamheter som turism, kan undvikas om man använder offshoret teknik.

3.2.1. De omfattande investeringar som denna teknik innebär samt risken för att anläggningen skadas eller till och med får fasthållningsvavrarna avslitna på grund av olyckshändelse talar för att det måste finnas försäkringar mot dessa risker. Utan sådana försäkringar kommer användandet av offshoret tekniken att bli begränsat.

3.2.2. De slutna system för återanvändning av vatten som används i allt större omfattning av producenterna bör förbättras med hjälp av ny miljövänlig teknik. Dessa system är särskilt väl lämpade för vattenbruk i skyddade områden i inlandet och vid kusten.

3.2.3. Vissa produktionssystem för vattenbruk använder sig av avancerad teknologi, och många producenter menar att vattnet håller en högre kvalitet efter behandling i deras vattenbruk än innan.

3.2.4. I vissa medlemsstater gäller strängare miljökrav än de som fastställs i gemenskapslagstiftningen, vilket innebär att olika villkor gäller för producenterna och att en snedvridning av konkurrensen inom EU kan bli följden.

3.2.5. Kommittén ser positivt på denna miljömedvetenhet och anser att producenter som följer strängare ekologiska krav förtjänar stimulansåtgärder för att främja sina speciella produkter. Kommittén kan också på området vattenbruk tänka sig att ett system skulle kunna införas som, i likhet med miljöprogrammen för jordbruk på jordbruksområdet, främjar särskilda miljöinsatser.

3.2.6. Jämvikt måste uppnås mellan utveckling av vattenbruk och andra former av landsbygdsutveckling.

3.3. Forskning – Forskningen är viktig för utvecklingen inom sektorn, och kommittén beklagar att finansieringen har minskats inom ramen för gemenskapens forskningsprogram. Minskningen av anslagen innebär att en ändring av FFU måste komma till stånd om små och medelstora företag skall kunna fortsätta sitt arbete med forskning i samma omfattning som inom ramen för tidigare program. I samband med detta vill kommittén betona att rådet i sina slutsatser erkänner att mer forskning behövs inom vattenbrukssektorn och att lämpligt ekonomiskt stöd bör anslås så att arbetet för hållbar utveckling inom vattenbruksnäringen i gemenskapen kan fortsätta. EESK anser att man bör främja både grundforskning och sådan tillämpad forskning som inriktas på producenternas behov.

3.3.1. Man bör undersöka fiskodlingens effekter på vildlevande bestånd, i synnerhet med avseende på sjukdomar och korsning och med särskild tonvikt på effekterna på turismen i landsbygdsområden som utnyttjas för fiske.

3.3.2. Med tanke på att marknaden eventuellt kan bli mättad på vissa fiskarter bör forskning på nya arter uppmuntras.

3.3.3. Forskning bör också bedrivas i fråga om foder. Man bör försöka ta fram alternativa råvaror och sträva efter att minska fodrets miljöstörande effekter. Fortsatt forskning behövs också i fråga om system för att hantera fodertillgången mer effektivt så att skadorna på miljön minskas.

3.3.4. Det är viktigt att studera de socioekonomiska förutsättningarna för kustsamhällena och deras förhållande till vattenbrukssektorn, i och med att den i vissa fall står för merparten av arbetstillfällena och även sysselsätter före detta anställda i fiskerisektorn.

3.4. Sysselsättning – För att få till stånd nämnda ökning av antalet arbetstillfällen är det nödvändigt att respektera de prioriteringar som fastställts inom FFU. Kommittén ställer sig dock en aning skeptisk till denna förmodade ökning av arbetstillfällena, eftersom ökad produktion inte nödvändigtvis medför en ökning av arbetskraften.

3.4.1. Verksamheten karakteriseras av säsongsbundna eller tillfälliga anställningar, varför det är nödvändigt att skapa mer varaktiga arbetstillfällen. I och med att det krävs en specifik fackutbildning för att kunna arbeta med vattenbruk är det viktigt att det sker en kontinuerlig fortbildning, med särskild inriktning på kvinnornas roll inom denna sektor.

3.5. Marknaden – Trots att EU:s vattenbrukssektor endast står för 3 % av världens vattenbruksproduktion, är EU världsledande när det gäller vissa arter som regnbåge, havsabborre, havsruda, piggvar och blåmusslor.

3.5.1. Sektorn har utvecklats mycket snabbt och produktionen av vissa arter har ökat, vilket har fått negativa konsekvenser för marknadspriserna.

3.5.2. För att förbättra den allmänna uppfattningen om sektorn behövs informationskampanjer, helst på EU nivå, för att få konsumenterna att välja vattenbruksprodukter i större utsträckning.

3.5.3. Eftersom producenterna är den viktigaste länken i kedjan är samarbetet mellan producentorganisationer och

kooperativ av avgörande betydelse för att marknaden skall utvecklas och för att utbudet skall stabiliseras och organiseras.

3.5.4. Kommittén anser att det också vore fördelaktigt med ett samarbete mellan förvaltningar, forskare och producenter för att lättare finna lösningar på de problem som sektorn har.

3.5.5. Kommittén ser positivt på kommissionens dokument och välkomnar rådets och kommissionens avsikt att granska och genomföra lämpliga initiativ inom ramen för gemenskapens befogenheter, så att gemenskapen kan spela en framträdande roll i utvecklingen av en hållbar vattenbrukssektor, vilket skulle gynna alla gemenskapens medborgare ⁽¹⁾.

_____ ⁽¹⁾ KOM(2002) 511 slutlig.

Bryssel den 15 maj 2003.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH

BILAGA

till Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande

Följande ändringsförslag avlogs men fick minst 25 % av rösterna:

Punkt 2.3.1

Ändra enligt följande:

"3.5.6. Vi vill framhålla denna närings potentiella betydelse för att skapa alternativa inkomstmöjligheter för kustbefolkningen och dess bidrag till en hälsosam och väl balanserad kosthållning."

Motivering

Vattenbruk kan även få negativa effekter för sysselsättningen, eftersom resultatet kan bli att arbetsplatser inom den traditionella fiskerisektorn försvinner.

Vattenbruk bidrar inte i sig till en hälsosam och väl balanserad kosthållning.

Resultat av omröstningen

För: 24; emot: 50; nedlagda: 12.

Punkt 3.2.3

Stryk hela punkten.

"Vissa produktionssystem för vattenbruk använder sig av avancerad teknologi, och många producenter menar att vattnet håller en högre kvalitet efter behandling i deras vattenbruk än innan."

Motivering

Det kan inte uteslutas att det finns fall då vissa vattenkvalitetsparametrar visar på bättre kvalitet efter behandling. Detta är dock inte ett argument för vattenbruk, utan utgör snarast kritik mot den ursprungliga vattenkvaliteten. Långt vanligare torde den situation vara som utgör anledning till att kommissionen presenterar bl.a. detta meddelande (se punkt 1.2.3). Det är dessutom kommissionens dokument som EESK har att bedöma, inte producenternas inställning.

Resultat av omröstningen

För: 30; emot: 48; nedlagda: 11.
